



RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA TALABALARNI AKADEMIK YOZUVGA O'RGATISH

Xolmurodova Nigora Bobomurod qizi

Qarshi davlat universiteti

Lingvistika: O'zbek tili yo'nalishi magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7436502>

ARTICLE INFO

Received: 04th December 2022

Accepted: 13th December 2022

Online: 14th December 2022

KEY WORDS

raqamli iqtisodiyot, akademik yozuv, nutq, texnika, o'zbek tili, hujjat, bayonot.

Raqamli iqtisodiyot – bu siyosiy-iqtisodiy, ilmiy-ijtimoiy, madaniy va ma'rifiy munosabatlardagi aloqalarni raqamli texnologiyalarni qo'llash yordamida amalga oshiruvchi yangi tizim hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyotning asosiy belgilari yuqori darajada avtomatlashtirilganlik, elektron hujjat almashinuvini sifatli amalga oshirishning mavjudligi, buxgalterlik, auditorlik va boshqaruv tizimlarining o'zaro elektron integratsiyalashuvi, ma'lumotlarning elektron bazalari, CRM (mijozlar bilan o'zaro munosabat tizimi) mavjudligi, turli xildagi korporativ tarmoqlardan iborat.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishib, demokratik huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati qurish yo'lidan borayotgan bugungi kunda dunyo andozalari darajasidagi bilimdon, zukko, har tomonlama yetuk texnik mutaxassis kadrlarni tayyorlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Akademik yozuv talabalarga matnlar, ularning turlari, har bir matnda aks etishi lozim bo'lgan ma'lumotlar, axborotlar, ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy-ma'naviy hayotimizga oid hamda o'rganayotgan mutaxassisliklariga doir terminlar, ularni tanlashdagi o'ziga xos xususiyatlarni o'rgatish uchun mo'ljallangan.

ABSTRACT

Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot tushunchasi, raqamli iqtisodiyot davrida talabalarni akademik yozuvga o'rgatish to'g'risida ma'lumotlar keltirilgan.

Bu esa ta'lim andozalariga yangi, zamonaviy fanlarni kiritish orqali amalga oshiriladi. Endilikda respublikamizdagi barcha korxonalarda yuritiladigan hujjatlarni o'zbek tili qonun-qoidalariga mos ravishda rasmiylashtirilishiga erishishdek ulkan vazifa hammamizning oldimizda turibdi. Iqtisodiyot sohasida bilimli, zukko, og'zaki va yozma savodxonligi yetuk mutaxassisni tayyorlash uchun talabalarda iqtisodiy til bilimlarini - so'z va terminlarni qo'llash, gap va matnlarni to'g'ri va mantiqli tuzish, nutqiy etiket va notiqlik mahorati bo'yicha bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdir.

O'zbek tili aloqa-munosabat vositalaridan biridir. 1989-yilning 21-oktabr kuni o'zbek tiliga davlat tili maqomi berildi. Shundan boshlab ta'lim- tarbiya ishlari, majlislar, ish qog'ozlari, asosan, o'zbek tilida yuritiladigan bo'ldi. 1995-yil 21- dekabrda Oliy Kengash mazkur «Davlat tili» haqidagi Qonunni yangi tahrirda qabul qildi.

Qonunning 2-moddasida ko'rsatilishicha, "O'zbek tiliga Davlat tili maqomining berilishi Respublika hududida yashovchi millat va elatlarning o'z ona tilini qo'llashdan iborat Konstitutsiyaviy huquqlariga monelik qilmaydi".



Boshqa millat va xalqlarning tiliga hurmat. Fuqarolar o'zaro muomalani va ta'lim olishning qaysi tilda bo'lishini o'z xohishlariga ko'ra tanlab olishlari, boshqa millat va xalqlar zich yashaydigan joylarda maktabgacha bo'lgan tarbiya, bolalar muassasalarini tashkil etishlari (5-modda), mahalliy hokimiyat va boshqaruv idoralariga o'z tillarida murojaat qilishlari mumkin.

Ular sudlov ishlari bilan o'z tillarida ham tanishib chiqishlari va so'zlashlari mumkin. Korxonalar, muassasa va birlashmalarda, agar ko'pchilik davlat tilini bilmasa, ish yuritish, hisob-kitob, statistika va moliya hujjatlari boshqa tillarda ham olib borilishi mumkin. Xalqaro anjumanlarning tili va hujjatlari davlat tili bilan bir qatorda boshqa tillarda ham o'tkazilishiga ruxsat etiladi. Agar talab etilsa, notarial harakatlar davlat tili bilan bir qatorda boshqa tillarda ham olib boriladi. Fuqarolar ariza, taklif, shikoyatlarini o'z tillarida berishlari, radio, teleko'rsatuvda o'z tillarida gapirishlari, kitob, maqola yozishlari mumkin.

Akademik yozish - bu axborot jarayonlari, xalqaro almashinuvlar, akademik aloqalarning jadal rivojlanishi sharoitida yangi dolzarb bo'lgan va jahon ta'lim va ilmiy hamjamiyatlarida keng tarqalgan kompetensiyaning an'anaviy turi. Akademik yozuv bugungi kunda oliy o'quv yurtida muvaffaqiyatli ta'lim olishning asosiy til kompetensiyasi bo'lib, u o'z ilmiy matnlaringizni o'qish, tushunish, tuzish va formatlash imkonini beradi.

Akademik yozuv yoki ilmiy yozish nasr uslubidir. Odatda shaxssiz va g'ayratli ohangda taqdim etiladi, u sinchkovlik bilan tasdiqlangan va tasdiqlangan bilimlarga asoslangan tanqidiy va xabardor auditoriyaga qaratilgan; va tushunchalar yoki dalillarni mustahkamlash yoki e'tiroz bildirish uchun mo'ljallangan. Ushbu uslub akademik (ilmiy) kundalik hayotda qo'llaniladi.

Akademik yozuv kontseptsiya sifatida ingliz tilidagi adabiyotda ko'proq

qo'llaniladi, rus tilidagi adabiyotda odatda matnning "ilmiy uslubi" tushunchasi qo'llaniladi.

Murakkablik darajasi bilan ajralib turadigan akademik yozish darajalari:

1. matn qismlari bilan ishlash sohasidagi asosiy ko'nikmalar;

2. kichik qog'ozlar yozish va izohlash;

3. yozma ish uni tayyorlash sifatining shunday darajasiga yetadiki, uni istalgan xalqaro jurnallarda chop etish uchun ruxsat olish mumkin;

4. nafaqat nashrni tayyorlash, balki e'lon qilingan ma'lumotlarni auditoriyaga taqdim etish (ma'ruza, xabar), shu jumladan tinglovchilar bilan o'zaro aloqa (savollarga javoblar, yozishmalar, muxoliflar va tarafdorlar bilan muhokama).

Ushbu fan talabalarda konspekt, insho, annotatsiya, adabiyotga oid sharhlar kabi o'quv matnlarini yozish ko'nikmalarini, ma'ruza va taqdimotlarni yaratish va tahrirlash, bibliografik tavsifni to'g'ri tuzish ko'nikmalarini shakllantirishga bag'ishlangan. Ko'pgina ilmiy fanlar o'zlarining noyob uslubiy konvensiyalarini qo'llashadi. Biroq, barcha akademik yozuvlar ma'lum xususiyatlarga ega.

Ochiq va cheklangan e'tibor .

Akademik hujjatning asosiy mavzusi - argument yoki tadqiqot savolnomasi tezroq bayonot bilan belgilanadi. Qog'ozning har bir xatboshi va jumlasini shu asosiy yo'nalishga qayta bog'lanadi. Qog'ozda fon yoki kontekstli ma'lumot bo'lishi mumkin, ammo barcha tarkib tezisni qo'llab-quvvatlash maqsadiga xizmat qiladi.

Mantiqiy tuzilma . Barcha akademik yozuv mantiqiy, sodda tuzilishga asoslanadi. Oddiy shaklda ilmiy maqola tanqidiy, tanqidiy maqola va xulosani o'z ichiga oladi. Kirish introduksiya ma'lumotlari bilan ta'minlaydi, inshoning ko'lami va yo'nalishini belgilaydi va tezisni bildiradi. Tananing paragraflari tezkor bayonnomani qo'llab-quvvatlaydi, har bir organing paragrafi bitta qo'llab-



quvvatlash nuqtasini ishlab chiqadi. Xulosa tezisiga qaytib, asosiy fikrlarni umumlashtiradi va qog'ozning natijalarini keltirib chiqaradi. Har bir jumla va paragraf mantiqiy ravishda ochiq-oydin dalillar taqdim etish uchun keyingi bilan bog'lanadi.

Dalillarga asoslangan dalillar

Akademik yozuv yaxshi ma'lumotga asoslangan argumentlarni talab qiladi. Ma'ruzalar ilmiy manbalardan (tadqiqot maqolasi kabi) yoki asosiy matndan olingan takliflar (adabiy tahlillar inshomlari kabi) bilan tasdiqlanishi kerak.

Dalillardan foydalanish dalillarga ishonchni beradi.

Xulosa qilib aytganda, akademik yozuv talabalarni o'z fikrlarini qisqa, ishonchli va ilmiy asoslangan matn orqali yaxshiroq ifodalashiga yordam berishdir. Bu esa nafaqat oliygohda muvaffaqiyatli o'qitish va talabalarning keyingi ilmiy-tadqiqotlari, shu jumladan, xalqaro miqyosdagi faoliyatlari uchun juda muhim jihatlardan biridir.

References:

- 1.<http://xs.uz/uzkr/post/davlatimiz-rahbari-2030-jilgacha-raqamli-ozbekiston-2030-dasturini-amalga-oshirishni-taklif-etdi>
2. Gulyamov, S.S. va b. (2019). Raqamli iqtisodiyotda blokcheyn texnologiyalari. -T.: Iqtisod-Moliya.
3. Ayupov, R.X., Baltabaeva, G.R. (2018). Raqamli valyutalar bozori: innovatsiyalar va rivojlanish istiqbollari. -T: Fan va texnologiya.
4. Aminov M., Madvaliyev A., Mahkamov N., Mahmudov N. Ish yuritish. ☐ Toshkent, 2000.
5. Mahmudov N. va bosh. Ish yuritish asoslari. ☐ Toshkent: O'zME davlat ilmiy nashriyoti, 2006.
- 6 Mahmudov N., Rafiyev A., Yo'ldoshev I. Davlat tilida ish yuritish. ☐ Toshkent, 2015.
7. To'xtaliyev N. Ish yuritish. ☐ Toshkent, 2017.